

Öserdő-e a Kékes Erdőrezervátum?

Horváth Ferenc

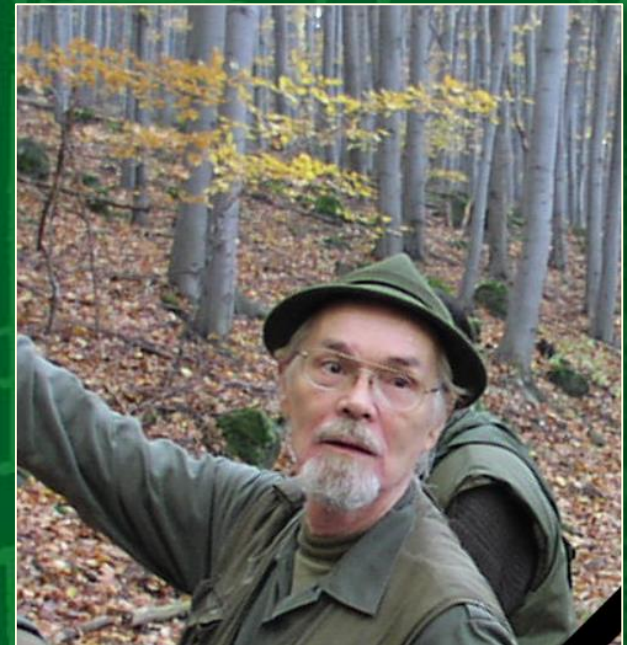
Mányoki Gergely, Vig Tamás és Szegleti Zsófia képeivel

ÖK, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót

Már nem ... vagy talán mégis? Hol van még őserdő, mennyire őserdő?

- Milyen az erdő története?
- Ki birtokolta, mikor és hogyan használta?
- Milyenek a körülmények?
- Mely fajok alkotják, ill. népesítik be az erdőt?
- Milyen az erdő szerkezete?
- Milyen a fajok és az erdő dinamikája?

Czajlik Péter

Erdőrezervátumok Magyarországon 2011

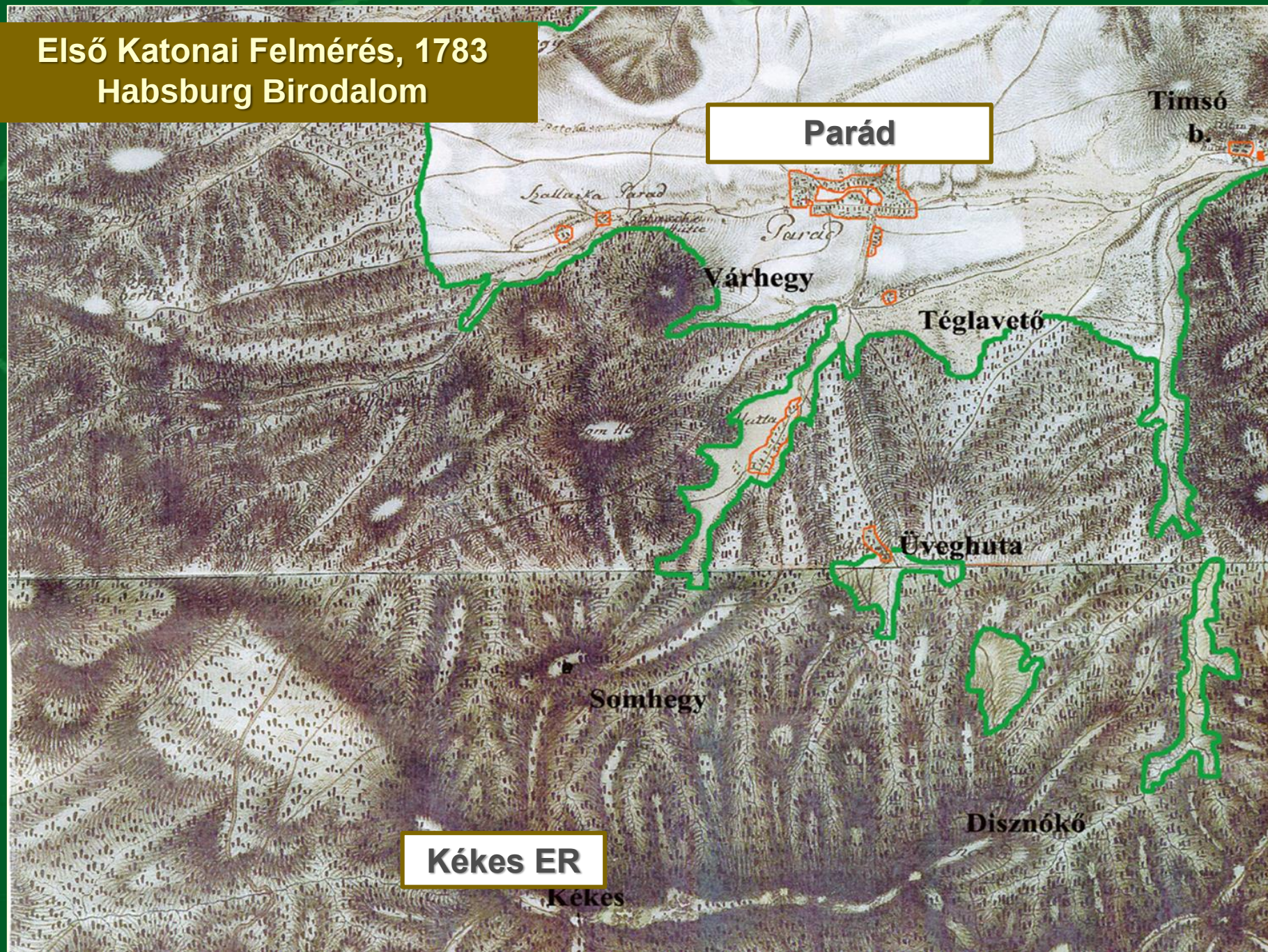
Az erdőrezervátumok teret és időt biztosítanak a természetes ökológiai és populációs folyamatok érvényesülésének.

Erdőtörténet

- **XIII. század** – „... háborítatlan őszállapotú, összefüggő erdőrengeteg, nagyvadak és csúcsragadozók uralták ... királyok és főnemesek vadásztak ...” (Borovszky 1909)
- **1506** – Parádot először említik néhány portával, állattal
- **1603** – Rákóczi birtok (Csiffáry & Schwalm 2001)
- **1740/70** – Grassalkovich Antal elindította a parádi kézműipar fejlesztését (Csiffáry & Schwalm 2001)
- **1783** – „Az összes Parád körüli erdő ... magastörzsű, sűrű tölgygel és bükkal elegyes. Az erdő sűrűsége, továbbá a sok kevés vizű meredek völgy, valamint az ott található utak állapota miatt, sem lóval, de néha még gyalog sem átjárhatóak.” (I. Katonai, Jankó 2004).

Első Katonai Felmérés, 1783
Habsburg Birodalom

Erdőtörténet (folytatás)

- **1800**-as évektől ... parádi „csevice” források és kutak, fürdőházak, ivócsarnokok és gyógyüdülők fejlesztése ... **gróf Károlyi Gyula** két kastélyt, parkokat fejleszt ...
- 1861 – „... az [erdő]tömbhöz egész jelentékeny őserdők járulnak még ...” (Fuchs 1861)
- 1870-as évek ... 2300-3000 hektáron grófi vadaskert, vadászházakkal, hintóutakkal **farkasok, utolsó medve** 1904-ben (Czájlik 2009)
- Vadaskert – pihenőerdő, felső része vadászat. Favágás, legeltetés TILOS!

Fuizs Tibor, 2015 – mttmuzeum.blog.hu

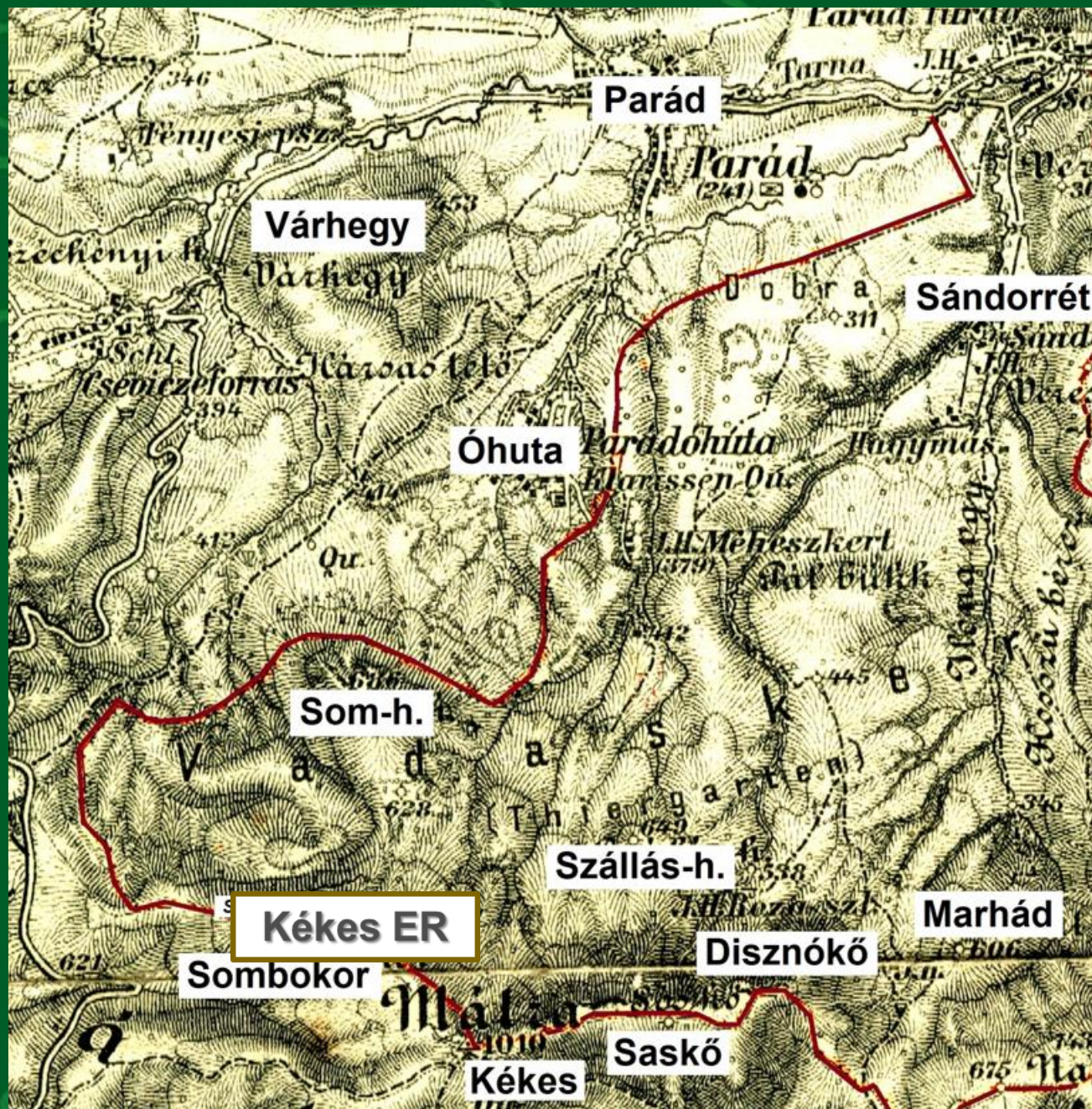

- Vadaskert bekerítve (1925)
- 1930-as évek turizmus, sí-turizmus:

Mátra Egylet:
„Mátra háza”

Út a Kékesre,
Gyógyszálló

Magyar Sí
Szövetség
sípályák

**Az őserdő maradványa a Kékes északi letörésén
archív katonai légifotó, 1965**

**Vágásterületek,
fiatalosok**

1965

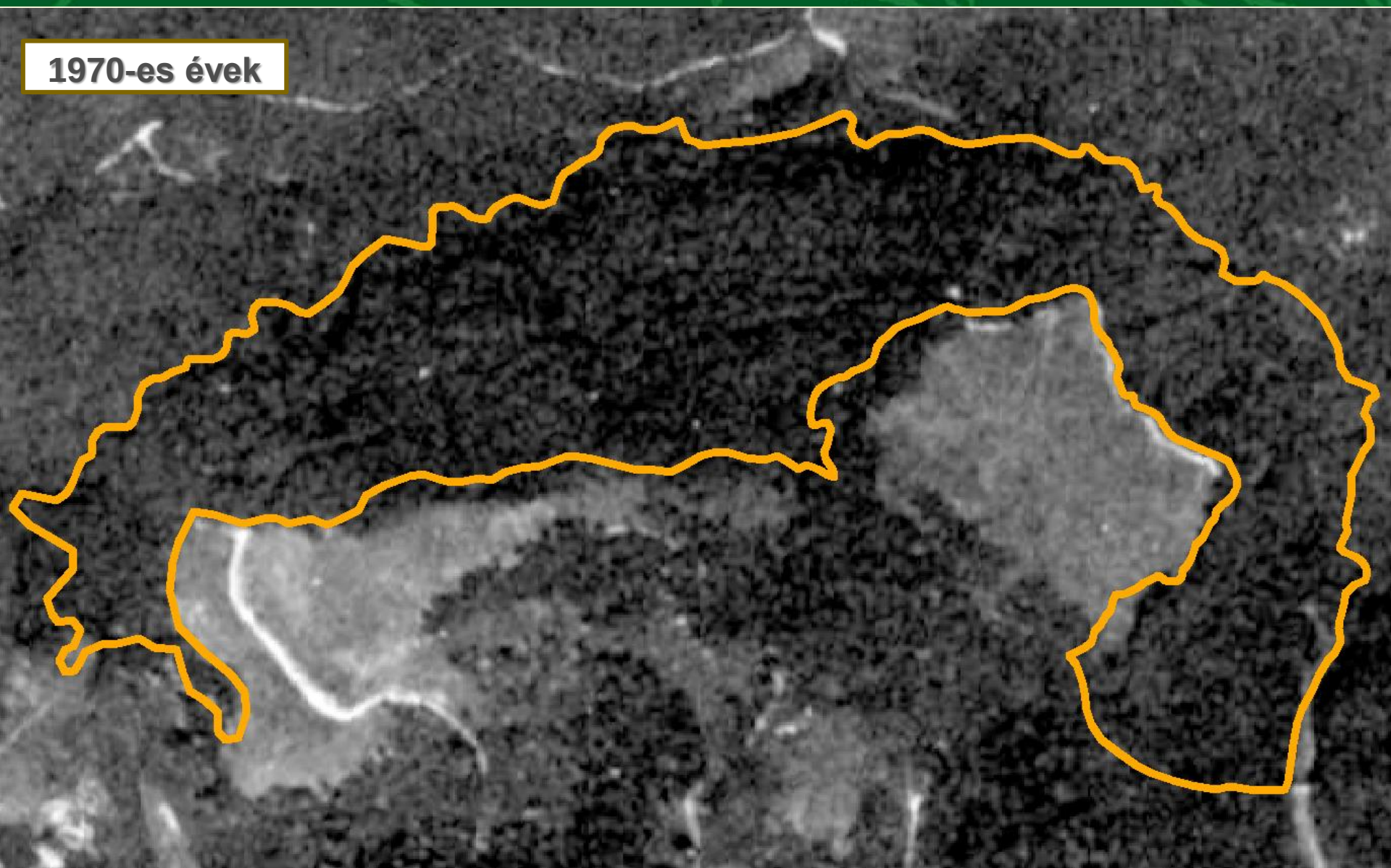
26D

Még védett őserdő maradványfoltok, egészségügyi gyérítések és vágások

**Az őserdő maradványa a Kékes északi letörésén
CORONA amerikai kéműhold, néhány évvel később**

1970-es évek

Az őserdő maradványa a Kékes északi letörésén
nagy felbontású ortofotó, Interspect, 2018

Másodlagos,
középkorú bükkösök

2018

őserdő-maradvány

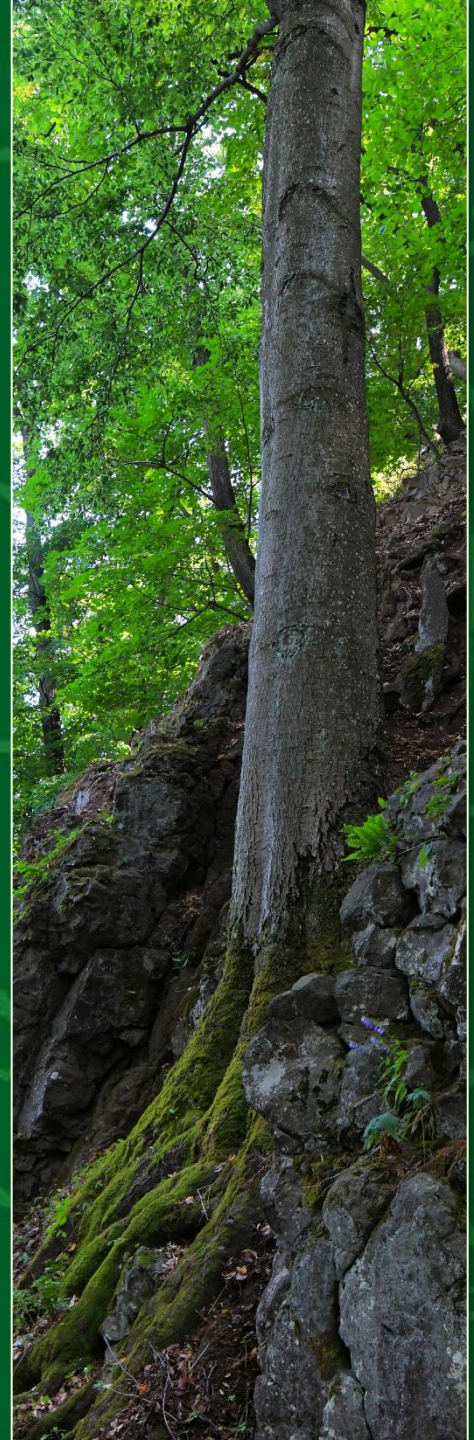
Másodlagos, középkorú bükkösök, fenyőtelepítések

sípálya

Milyen a Kékes őserdő?

- Uralkodó: bükk a sziklatörmelékes lejtőkön (5800–1000 év)
- Hatalmasra növő fák ... és élnek, amíg meg nem halnak
- Természetes regeneráció, növekedés, mortalitás ...
- Rengeteg holtfa keletkezik és korhad el
- Rendkívüli változatosság
- Rendkívüli élővilág

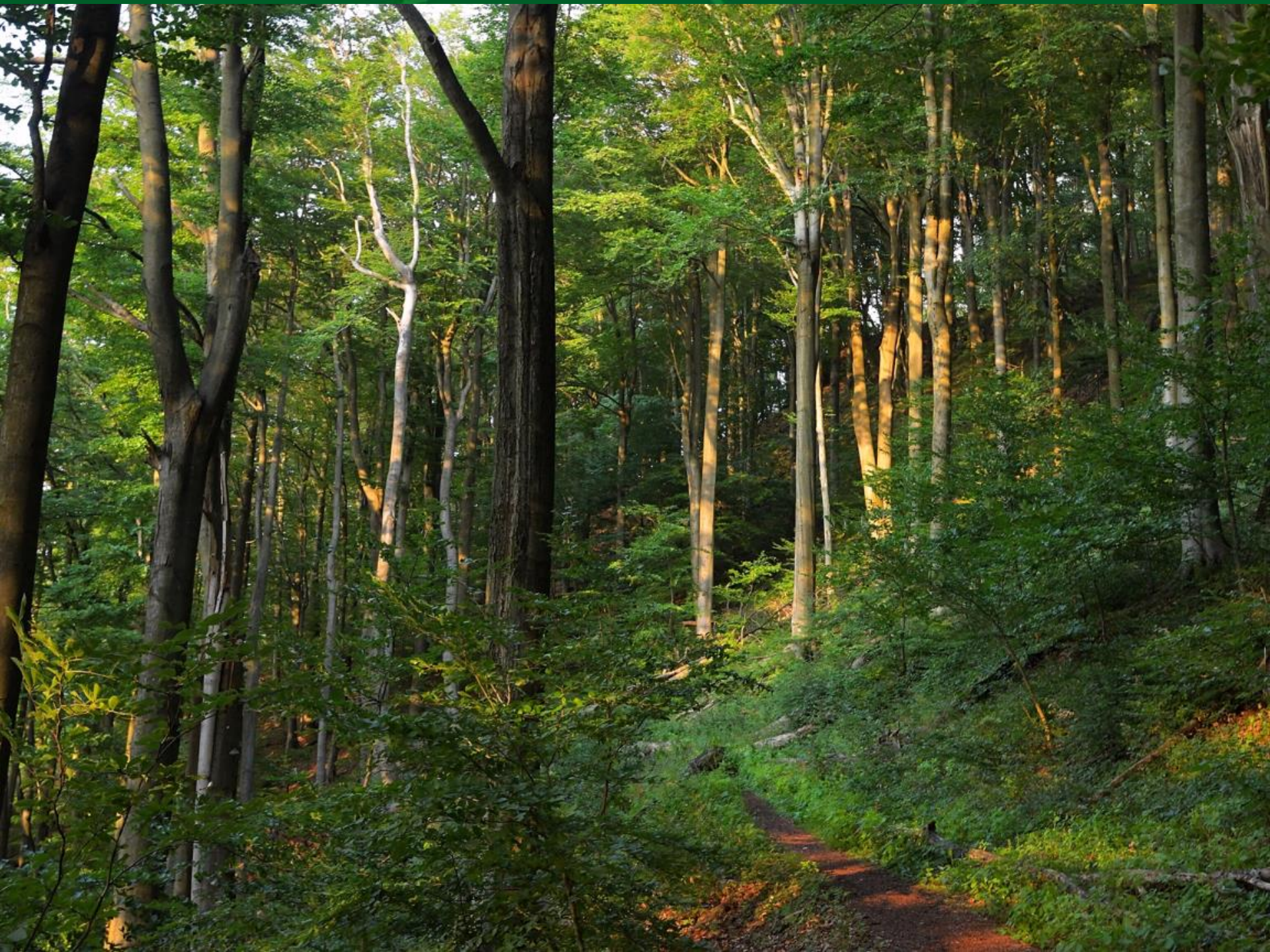

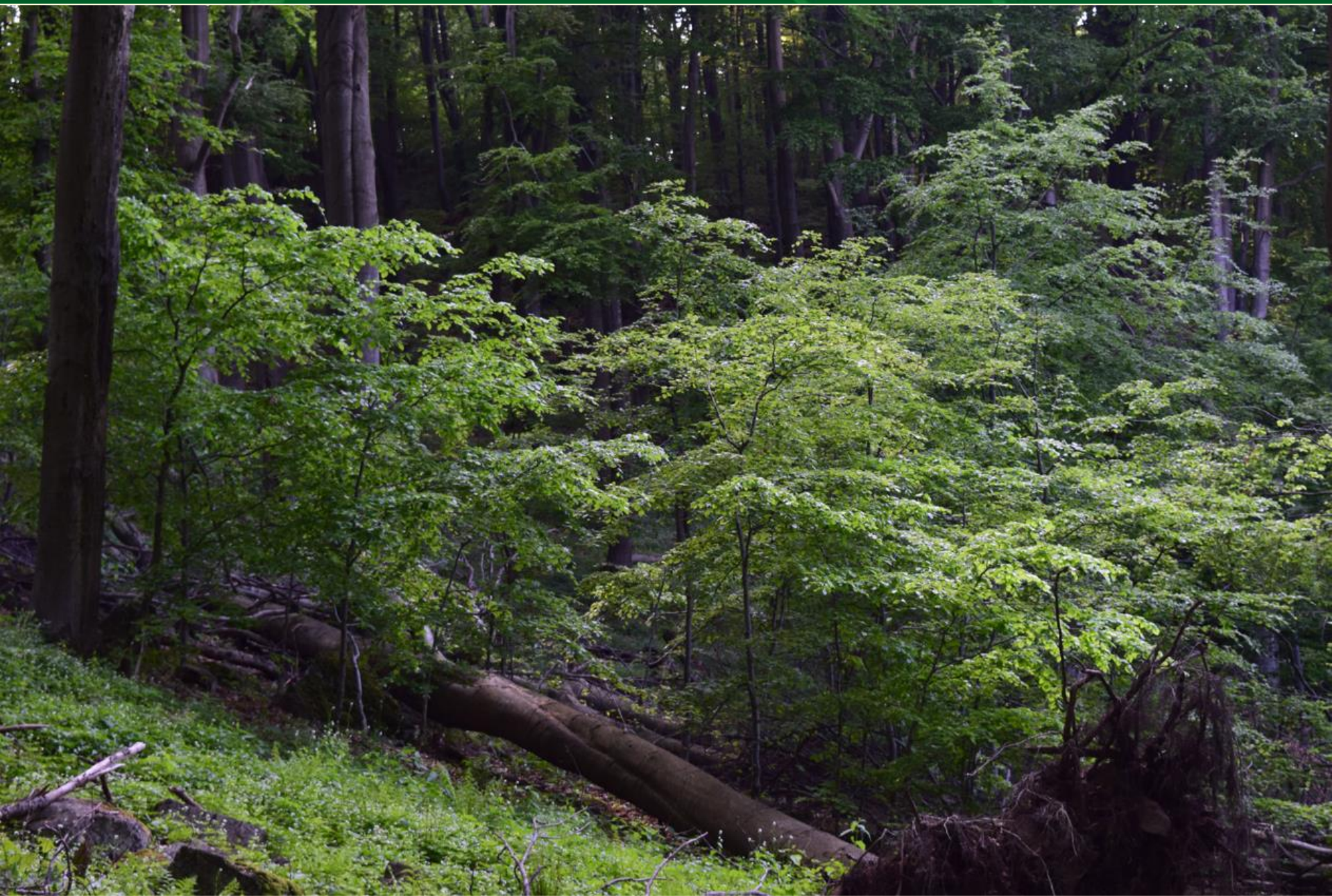

Miért „nem eléggé” őserdő?

- Talán nem elég nagy az erdő ...
- Egyoldalú terhelések érik ...
- Már nem teljes a rendszer, kipusztultak kulcsfajok ...

Forrás: BNPI

Forrás: DINPI

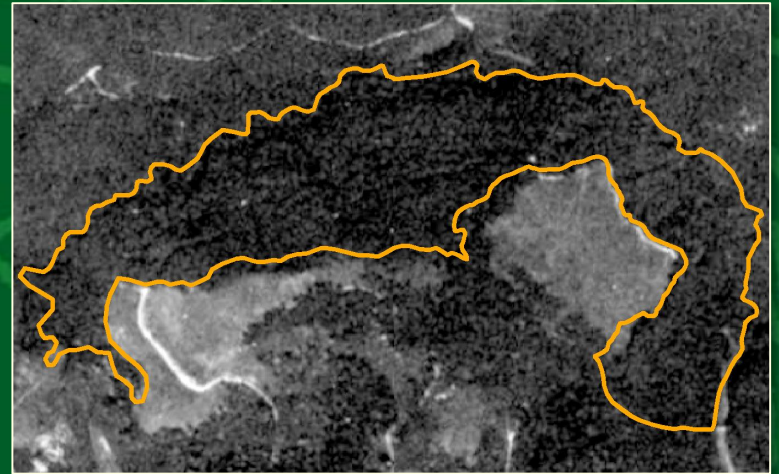

Fotó: Czájlik Péter

További sorsa?

- 1950/60-as években volt a mélypont

- 1985-ben alakult a Mátrai Tájvédelmi Körzet
- 2000-től erdőrezervátum
- 2018-ban bekerült Európa „őserdei”-nek adatbázisába (Sabatini et al. 2018, Diversity and Distributions)
- a BNPI a védőzónában csak természetvédelmi kezeléseket enged

